

Viselkedészavart mutató gyermek az óvodában – Tanácsok az agresszív gyermekkel való foglalkozáshoz

Előadó: Dr. Egri Tímea

Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar, Tanárképző Intézet

Gyógypedagógiai Intézeti Tanszék

Tanszékvezető, egyetemi docens

Vadaskert Általános Iskola, Budapest

Témaválasztás indoklása, a téma jelentősége

- Pedagógusok jelzései
- Szubjektív motiváció
- Célok

4.

Kérjük, olvasd el a mondatokat. Döntsd el, hogy az mennyire jellemző vagy nem jellemző Rád. Kérjük, X-szel jelöld válaszod.

	egyáltalán nem jellemző rá	nem jellemző rá	jellemző is, meg nem is jellemző rá	jellemző rá	Nagyon jellemző rá
					
Ha verekednem kell ahhoz, hogy megvédjem magam, verekszem.					
Előfordult már, nagyon dühös lettem és összetörtem dolgokat, pl.: poharat, játékot.					
Néha verekszem, megütök másokat.					
Előfordult már, hogy félt tőlem a családom, vagy a barátaim, osztálytársaim.					
Ha veszekednek velem, megütöm a másikat, verekszem.					
Meg tudok ütni egy másik embert, ha megbánt.					

Fogalmi kontextus

kortársbántalmazás

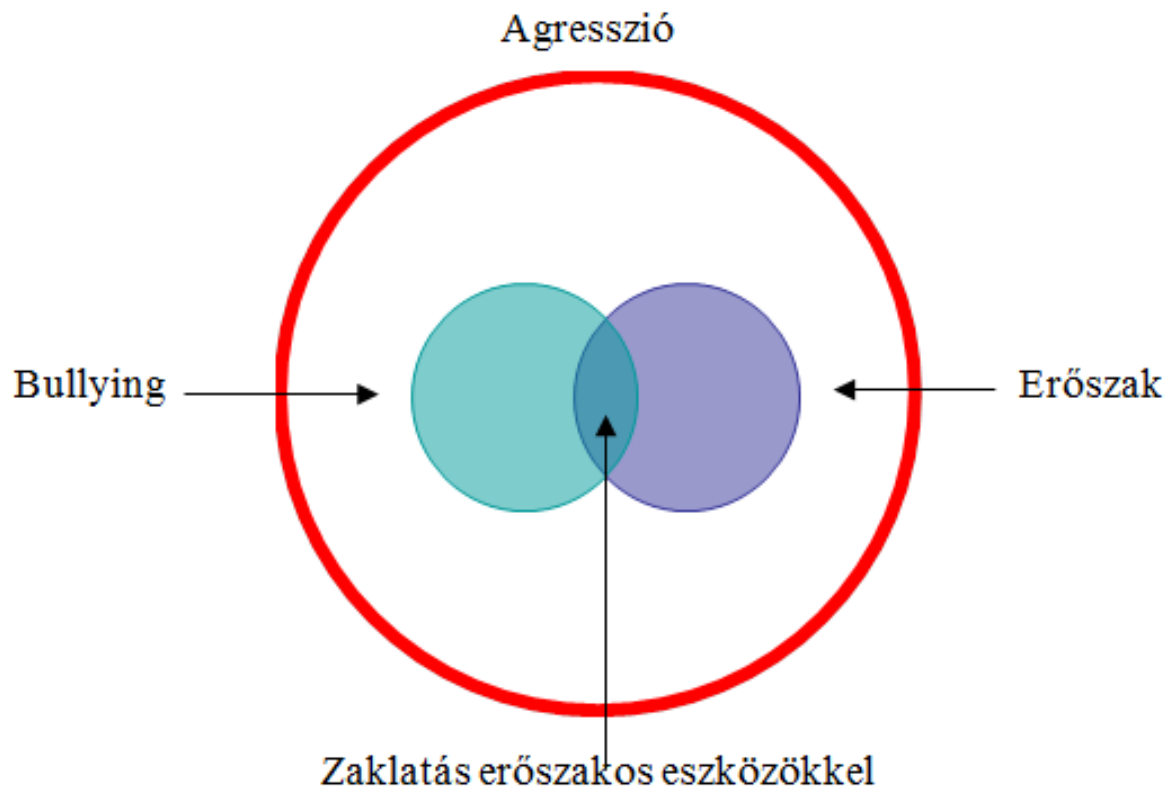
bullying

zaklatás

gyermekbántalmazás

erőszak

cyberbullying

Fogalmi kontextus

- Cyberbullying
- „Happy slapping” (boldog verés)
- Agresszió típusai:
 - düh (anger)
 - fizikai agresszió
 - verbális agresszió
 - hosztilitás

A kortársbántalmazás szereplői

- Bántalmazó = agresszor = bully
- Áldozat=victim
- Nézők, szemlélők=onlooker
- **Bántalmazók legfontosabb tulajdonságai:**
impulzív, uralkodó, hirtelen haragú, bosszú álló, stb.
- **Áldozatok legfontosabb tulajdonságai:**
alacsony önértékelés, önhibáztatás, szociális izoláció, alacsony népszerűség, stb. → problémák: gyakoribb szenvedélybetegség, szuicid gondolatok

Kutatások az agresszióról 2000-2022

- Hazánkban szakmai diskurzus valamivel több, mint 20 éve kezdődött
- Szakmai tapasztalatok: agresszió egyre nagyobb kihívás az intézmények mindennapi életében

- Kutatások: HBSC; TALIS; Bántalmazók és bántalmazottak az iskolában; Az iskolai agresszió előfordulása, intézményi percepciója; Az iskolai agresszió kezelése; „Iskolai veszélyek”; „Kölöknet”; Iskolai erőszak, iskolai zaklatás; Agresszió az iskolában és a jog.....

Kutatások a bántalmazásról - eredmények

- 40-70% az agressziós cselekményekben érintettek száma
- Idősebb korosztály → kisebb érintettség

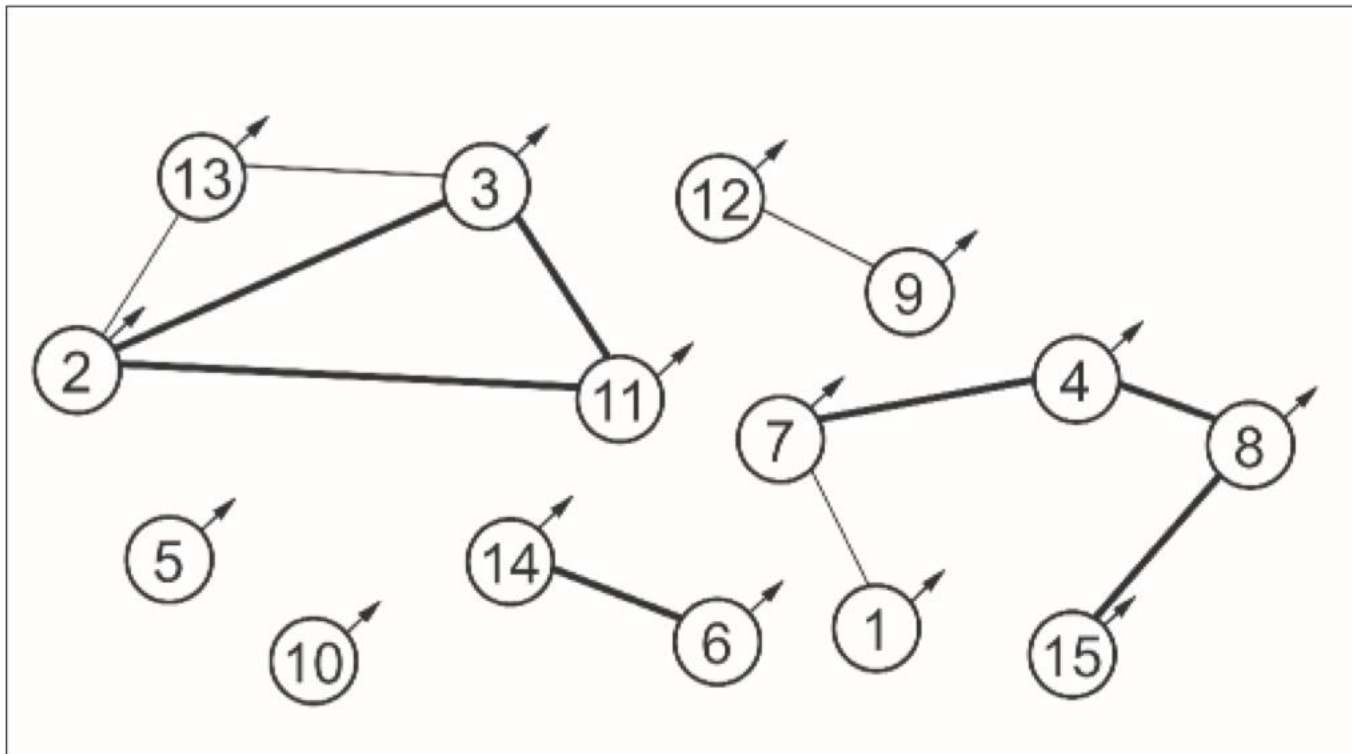
Erőszakos devianciák jelentkezése – 12 év → csúcs: 13-14 év → 16 évre lecsökken

- Középiskolák: gimnázium – szakközépiskola – szakgimnázium különbsége (pályaválasztási aspiráció)
- Hazánkban átlagot meghaladó: vulgáris beszéd, rongálás, lopás, megfélemlítés, fizikai bántalmazás, tanórai rendzavarás
- **NAPJAINKBAN A LEGTÖBB MEGKERESÉS 3. – 4. ÉVFOLYAMOS TANULÓK PROBLÉMÁIVAL KAPCSOLATBAN TÖRTÉNIK.**

Javaolt, bevált agressziókezelő programok

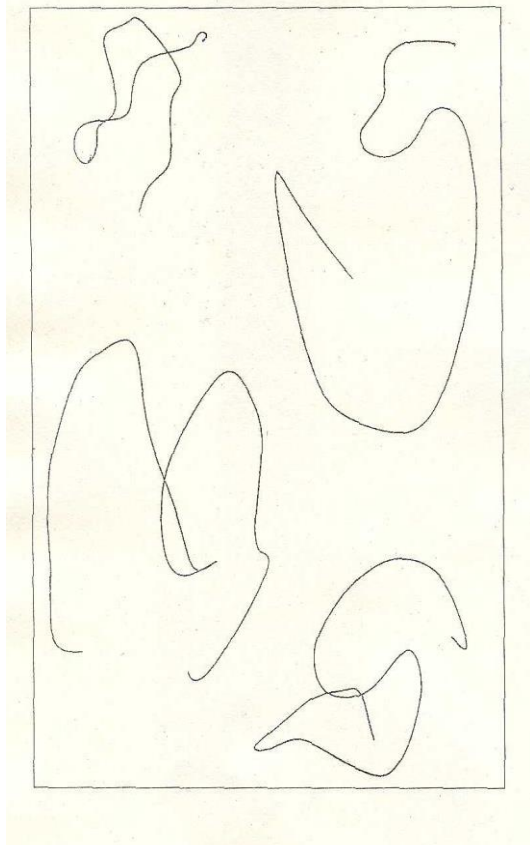
- **Faustlos – Ököl nélkül program**
Fő elemei: a személyközi kognitív problémamegoldó stratégiák fejlesztése, a társas viselkedési készségek tréningje
- **Olweus Bullying Prevenciós Program**
- **KiVa Koulu (A bullying ellen Program)**
300.000 finn diák részvételével, beavatkozás: 1. osztályban

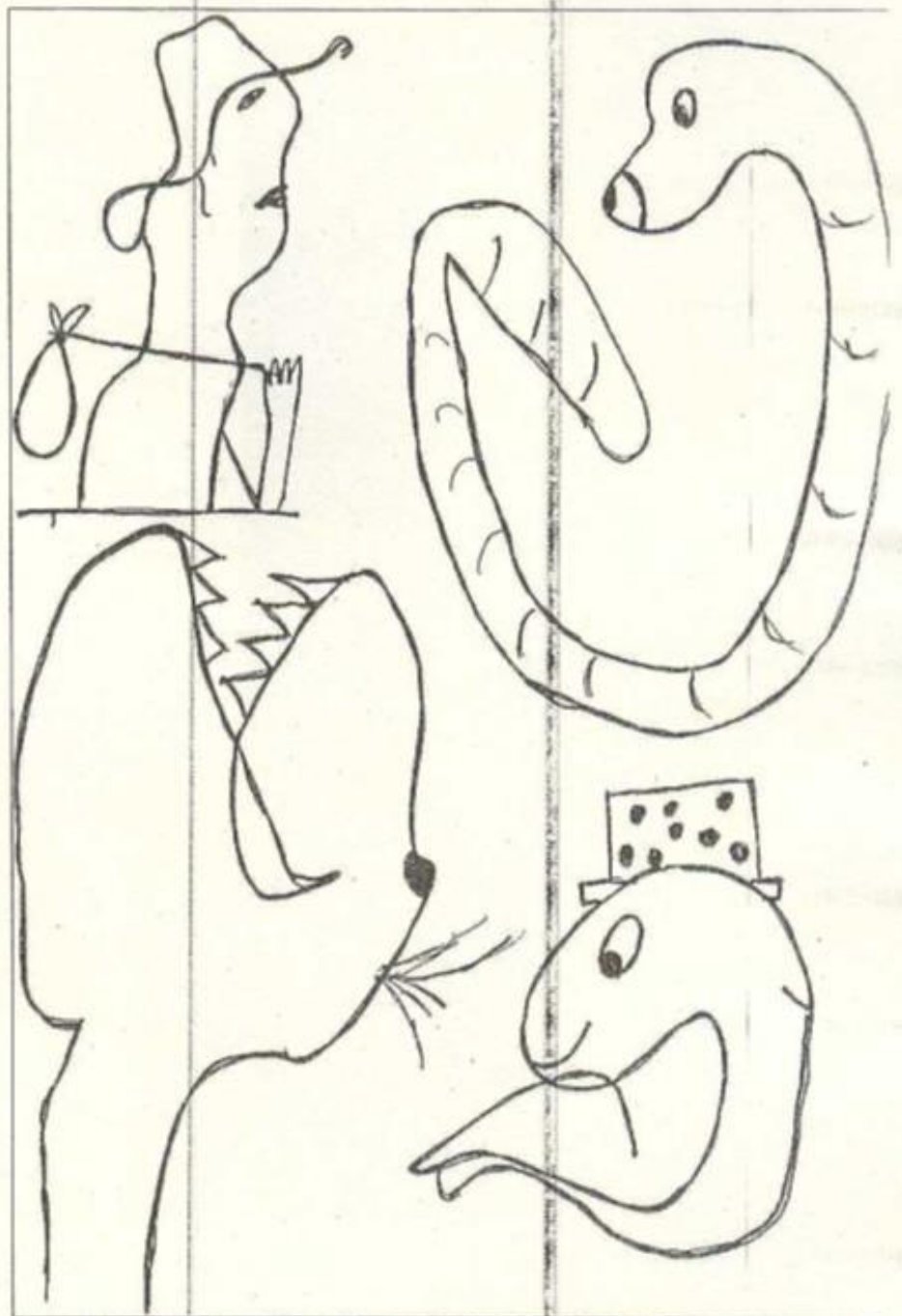
Kezelési lehetőségek – Szociometria jellegű játékok

További gyakorlatok

- **mapping** (feltérképezés)
- **asszociációs technikák:** egy szituációhoz fűződő spontán reakciót mér, pl. Mi jut eszedbe arról, hogy iskolai bántalmazás? Ezen technika keretében alkalmazható még a mondat kiegészítés technikája, egy befejezetlen mondat kiegészítésére kérjük a válaszadót, ami sokat elárul a témával kapcsolatos gondolatairól. (Pl: Kérjük, fejezd be az alábbi mondatot! Azok, akik sűrűn verekednek...).
- **buborékrajz módszer:** egy, a jellemző szituációt ábrázoló képet kap a válaszadó, amely a megvitatás alatt álló téma egy aspektusát jeleníti meg. A képen látható emberek feje mellett gondolatbuborékok találhatók. A feladat a buborék kitöltése a feltételezett gondolatokkal, azaz mire gondolhat a rajzon lévő szituációt átélő személy?
- **montázsok, kollázsok alkalmazása**

Gyakorlati megvalósítás

- Egyéni esetlekezelésre van szükség
- Konfrontatív magatartás: a bántalmazót szembesítik azzal, hogy amit az áldozattal tett, az nem helyes, és felszólítják, hogy hagyja abba ezt a viselkedést.
- nem hibáztató: nem utalnak arra, hogy a bántalmazó mit tett, csak a segítségét kérik – mit tud tenni azért, hogy az áldozat jobban érezze magát.

Mert a jó konfliktuskezelés nem más, mint egy jó „terápiás kapcsolat”.

- Előadó: nem a tanulócsoporth pedagógusa.
- Szülők „megnyerése”. - Probléma: a problémás gyermek szülei nem egyeznek bele a részvételbe.

Gyakorlati megvalósítás

- Pozitív mellékhatások:
 - Szociális kompetencia fejlesztése/fejlődése
 - A- és antiszociális magatartás, a depresszió és az iskolai beilleszkedés javulása
 - a kortársak negatív megítélésének csökkenése
 - tanulási motiváció

Kezelési lehetőségek - Mesék

- **Cél:** Az agresszív viselkedés kívülről láttatása, a problémakezelés csoportban elfogadott módozataira mintaadás. A problémahelyzetek során keletkezett érzelmek felismerésének, kifejezésének, szabályozásának gyakorlása.
- A gyakorlat előzménye a Baglyos mese.
- A gyakorlatot akkor végezzük, ha a csoportban gyakoriak a verekedések, az erőszakos problémakezelések. A gyerekek válasszanak három ujjbábót. A pedagógus segítségével megbeszélik azok főbb tulajdonságait. A pedagógus egyik bábja a Kisegér, a másik például a Béka, ő irányítja a többi bábót.

Kezelési lehetőségek - Mesék

- **Eszköz:** Három, tetszőleges ujjbáb (pl. Kutya, Béka, Oroszlán, Kisegér, stb.)
- **Időtartam:** 5–10 perc.
- **A gyakorlat menete:** A pedagógus játszik a bábokkal. A gyerekeknek megoldást kell találniuk közösen erre a helyzetre.

Kezelési lehetőségek - Mesék

- *Bábozni fogunk. A minimese címe: A verekedős kiséger.*
 - *Egér: Játsszunk futóversenyt!*
 - *Többiek: Jó játsszunk! De azt hogy' kell?*
 - *Egér: Úgy, hogy átfutunk a túloldalra , de csak akkor indulhatunk, amikor a szél megbillenti a bajszoamat. Aki a leghamarabb odaér, az a győztes! Rajta! Futnak, de az egér nem hagyja, hogy a béka megelőzze. Amikor meg akarja előzni, odaüt neki.*
 - *Béka: Ez nem jó játék, inkább ugráljuk a pocsolyába!*
 - *Egér: Ráléptél a lábamra kutya! Én is rálépek a tiédre! – Őt is megveri.*
 - *Kutya: Ez nem jó játék, játsszunk szimatolósat!*
 - *Egér: Nekemjöttél, Oroszlán! Ezért megfizetsz! – Őt is megveri.*

Kezelési lehetőségek - Mesék

- A történetet rövid párbeszédekkel irányítja a pedagógus.
- A pozitív szereplő segítse a többieket a problémamegoldásban
- megfogalmazzuk a problémát,
- megoldási módokat keresünk,
- azokat értékeljük,
- döntést hozunk,
- megvalósítjuk. Pl.: *Béka: Ez a kiséger verekedős! Mindannyian sírtunk miatta!* (1. a probléma megfogalmazása)
Mit gondoltok, mit tegyünk? (2. megoldási módokat keresünk, minden javaslatot megvitatunk, 3. azokat értékeljük)

Kezelési lehetőségek - Mesék

- További gyakori témák: csúfolódások
- **Cél:** A verbális agresszió kívülről láttatása, a problémakezelés csoportban elfogadott módozataira mintaadás. A csúfolódás során keletkezett érzelmek felismerésének, kifejezésének és szabályozásának gyakorlása.
- Érdemes a csoportban előforduló **csúfolódások okait** előzetesen feltárni beszélgetéssel (oka lehet például tolerancia hiánya, problémamegoldó minta hiánya, rejtett vagy nyílt agresszió, önbizalomhiány vagy saját pozícióját próbálja erősíteni).
- **A történetet a kiváltó ok mentén irányítsuk**, a problémamegoldás során erre kínáljunk **megoldási lehetőséget**.
- Érdemes a történet megbeszélésénél a csúfolódó gyermekeket megkérdezni, de semmiképpen nem szabad nekik jelezni, hogy miért kíváncsi a pedagógus éppen az ő véleményükre.

Összefoglalás

- Komplex program: nevelőtestületi összefogással
- Ajánlott heti egy óra (iskolában osztályfőnöki óra keretében)
- Előadók: Megbízott szakemberek vagy az iskola/óvoda dolgozói
- A munka előkészítése: célok kijelölése, a megfelelő eszközök kiválasztása, a tanulók problémájának, igényeinek felmérése

Ajánlások a konfliktusok komplex kezelésére

- A célok pontos meghatározása
- Tanulási problémák korai felismerése, háttérproblémák/állapotok kiszűrése
- KIPRÓBÁLTSAÉG – bőséges nemzetközi tapasztalatokkal, hatékonyságvizsgálatokkal
- MEGVALÓSÍTHATÓSÁG
- Komplexitás (célcsoportok sokrétűsége, életkor-specifikus jelleg, tartalmi komponensek sokszínűsége)
- Tanulók, szülők „megnyerése”
- Áttekinthetőség → részletes óravázlatok
- Könnyen integrálhatóság az oktatási struktúrába

Ajánlások az iskolai konfliktusok komplex kezelésére

- Komplex program: nevelőtestületi összefogással
- Ajánlott heti egy óra (osztályfőnöki vagy egyéb óra keretében)/óvodákban foglalkozásokba építve
- Előadók: Megbízott szakemberek vagy az iskola dolgozói
- A munka előkészítése: célok kijelölése, a megfelelő eszközök kiválasztása, a tanulók problémájának, igényeinek felmérése

**Köszönöm a megtisztelő
figyelmüket!**

egritimea@gmail.com